

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBE Ɔ BI TƆN EE ƉƆ XÓ DÓ ACE E GBETƆ ƉÓ KPODO SISI E ƉO NA ƉÓ N'I LE KPO WU E

WEXWLE

Ee nyi ƉƆ hennu Ɖokpo me Ɔ, me ƉokpoƉokpo ka do susu tƆn, bƆ ace Ɖokpo Ɔ we mebi Ɖo bo e ma sixu kan fen kpon é Ɖi meƉesusi jije, hwejiƉzinzan, kpodo fifa ni tiin nu weke Ɔ bi e Ɔ,

Ee nyi ƉƆ nukumamƆ je nume kpodo wangbenu sen ƉeƉee na zƆn bƆ gbeto na do tiin nyi le we nƆ ƉƆn alannuwiwa Ɖee nƆ zƆn bƆ gbeto nƆ fƆn gu e, lo bƆ nu taji Ɖee hudo gbeto Ɔ we nyi ƉƆ gbe e me gbeto le ma na nƆ mekannu Ɖo xodidƉ sin alinu kpodo nudidƉi lo bo na tƆn sin adohuhu kpodo ya kpo me é Ɔ,

Ee nyi ƉƆ dandanme we e Ɖo na je hun do sen Ɖee na zƆn bƆ gbeto na do tiin nyi le gbƆn aceƉidƉ sin alinu se na zƆn bƆ gbeto ma na lin ƉƆ emi Ɖo na Ɖe emiƉee sin mekannu kpo yadonume kpo e Ɔ,

Ee nyi ƉƆ é Ɖo dandanme bƆ e ƉƆ na Ɖe alinu wennyinyi ee Ɖo na tiin nyi Ɖo to ƉokpoƉokpo tentin e Ɔ,

Ee nyi ƉƆ, Ɖo xwedowema elƆ me o weke Ɔ bi le vƆ mƆ nu je ace kpo do sisi dodo e gbeto Ɖo na Ɖo e, Ɖo meƉesunƆnyinyi kpodo susu e do na xƆ nu gbeto e Ɖo ace kpodo sisi sunnu kpodo nyƆnu tƆn kpo na nyi Ɖokpo Ɔ; lo bƆ ye le yalƆ akƆn bonu nukƆnyinyi ni tiin lo bo na sƆ gbe Ɖagbe zinzan gbƆn meƉesunƆsi jije taji ze jijiƆn ayi e Ɔ,

Ee nyi ƉƆ to ƉokpoƉokpo yi gbe bo na Ɖo sisi nu ace e gbeto le Ɖo kpodo meƉesusiƉije taji kpo Ɖó alƆ Ɖo alƆme xa to le bi sin kplekple é Ɔ,

Ee nyi ƉƆ linlin Ɖokpo Ɔ ƉuƉo nu ace, sisi kpodo meƉesunƆsi jije gbeto tƆn le, we nyi nu taji ee na zƆn bƆ mi na nyi sen elƆ le e Ɔ,

Gbeto Ɔ sin kplekple Ɖe gbeto elƆ tƆn bƆ e na ƉƆ xo do ace e gbeto Ɖo na Ɖo kpo sisi e Ɖo na Ɖo n'i é kpo wu. Gbeto elƆ na nyi su Ɖokpo tawun bƆ gbeto le kpo to le bi kpo Ɖo na nyi bonu me bi kpodo tuto e nyi gbeto le tƆn le Ɖee gbeto elƆ Ɖo tame na nugbo le e ni tenkƉƆn nu sisi ni tiin nu ace kpodo meƉesunƆsi jije gbƆn nunyweyiƉi li xo. MƆ Ɖokpo Ɔ ye Ɖo na tuun sen ene Ɔ le bo na zan ye nugbo tƆn gbƆn tuto e do ayi Ɖo to ƉokpoƉokpome kpodo gbe Ɔ bi me e kpo; ace ene Ɔ kpodo susu ene kpan sin zinzan Ɔ kpo nukun mƆ je yene kpo Ɔ Ɖo na nyi nu taji Ɖokpo nu tovi ee sin to Ɖo gbeto elƆ me e kpodo tovi Ɖee sin to le kpo Ɖo aceƉikpa to ene Ɔ le tƆn glƆ e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi Ɖokpo Ɔ kpo we gbeto bi Ɖo Ɖo gbewiwa tƆn hwenu; ye Ɖo linkƉƆn bƆ ayi yetƆn me kpe lo bƆ ye Ɖo na do alƆ yeƉee Ɖi nƆvinƆvi Ɖohun.

Gbetaken 2

Me ƉokpoƉokpo sixu tuun ƉƆ ace, su su kpo sisi Ɖee kpo xo e ƉƆ Ɖo gbe ta elƆ me Ɔ nyi eƉesunƆ sin nu ma Ɖe nude kpo Ɖi: akota, sun nu, nyƆnu, gbe e nƆ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alƆ linlin Ɖevo see b'e nyi to meƉƆn le alƆ gbe to le tƆn, ƉƆkunƉije, lee e ji me gbƆn e kpodo nu ƉevoƉevo ne le kpan.

MƆ Ɖokpo Ɔ, e Ɖo na kƉƆn do tuto ee e ze jijiƆn ayi Ɖo to e me e gosin e wu Ɖo toxodidƉ sin alinu, sen e ji to Ɔ jijiƆn e kpodo sen gbe Ɔ tƆn Ɖee ƉƆ nu do to Ɔ nu e we a, Ɖó to ene Ɔ ko je eƉee si alƆ e kpo Ɖo mekannu, alƆ aceƉikpa tƆn ma yi haƉéji wu a.

Gbetaken 3

Gbeto ƉokpoƉokpo Ɖo na mƆ gbe bo nƆ eƉesu si lo bo na le nyi eƉee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔ do na hen meɔe ɔ do mekannu alo meɔe ă; mekannunino kpodo meɔe kpo ɔ do alo le bi me ɔ sɔ ɔe ă.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu me kpodo adakacomewu kpo sɔ ɔ do na ɔe ă.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi we ɔ do na nyi ɔ do fi bi.

Gbetaken 7

Ace ɔokpo ɔ we me bi na ɔ do lo bo na nɔ nyi sen ɔokpo ɔ; mɔ ɔokpo ɔ meɔe na yi gbe nu walo e na ɔe me kpo alo ɔee nyi wuɔozɔnume tɔn kpo e lo bo na wa gba sen e do ɔ do fi e ă.

Gbetaken 8

Enyi meɔe mɔ ɔ do e yi ace e nyi etɔn bɔ sen dodo ee ɔ do nu do to tɔn nu ɔ n'e ɔ, e hen ɔ e na ylo hwe ɔ do to tɔn me.

Gbetaken 9

E ɔ do na ya meɔe sin to tɔn me alo e na wli i alo e na su i do ganme ɔ do nuɔe kpoun wu ă.

Gbetaken 10

E ɔ do dandanme bɔ e na se nu ee meɔe wa é ɔ do hweɔɔxɔsa ɔ do togume kpa a kweɔɔxɔsa ene ɔ we ɔ do na ɔ do ace e nyi etɔn le é kpodo nu é ɔe na wa le é kpo; mɔ ɔokpo ɔ fi ene ɔ we e na ɔ do nu e wu e ylo hwe é é ɔe.

Gbetaken 11

1. Me e e ve nu nyanyaɔe do é na to ɔ do yi tɔn yi we hwe bɔ e na ba do nu lee nu le yi gbɔn e cobo na ylo é ɔ do hwenukɔn; cobonu e ka na ɔ do hwe do e e ɔ, e ɔ do na n'e me e na sixu hwlenne ɔ do hwenukɔn e.

2. Enyi nu e meɔe wa ɔ'ayi é ma nyi nu e na sa sen do me ɔ do hwe ene nu ɔ do lee sen é ji to ɔ alo gbe ɔ jijɔn é ɔ do gbɔn é a ɔ, é ɔ do na sen gan tɔn ă.

Gbetaken 12

E ɔ do na ba do nu me ɔ do lee jlo me gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinzan metɔn, hennu metɔn, xɔ metɔn alo wen metɔn le é ă. Mo ɔokpo ɔ e ka ɔ do na do winnya me bo le kɔn wi metɔn ă. Ace e nyi gbeto tɔn e ɔ do hwlen me ɔ do ali ene ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlo meɔe ɔ we na nɔ gbɔn bo na le ze noten e jlo e ɔ ɔ do toɔeme.

2. Meɔe ɔ do jlo tɔn ɔ é sixu be agban sin to ɔebu me ɔ do to tɔn me ɔohun. E jlo e ɔ, e sixu le le kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi ɔ do e ɔ do gbeya do nu meɔe we kaka bɔ ku hwen wan ɔ'e me ɔ, é hen ɔ é na hɔn yi to ɔevome bɔ e ɔ do na yi i ɔ do fi ene.

2. Amɔ enyi e mɔ ɔ do me ɔ je senme nugbo alo e te afo sen e ji gbě e to le bi kplekple sɔ jujɔn ayi é ji e ɔ, é sɔ ɔ do ace bɔ e na yi i dandan ɔ do to ɔevome ă.

Gbetaken 15

1. Gbetɔ bi ɔo ace bo na nyi toɔe sin vi.
2. E sixu hugan meɔe bo de e sin tovikennme ă; mɔ ɔokpo ɔ é hen ɔ e na zé eɔee zé ji nu to ɔevo.

Gbetaken 16

1. Enyi sunnu kpo nyɔnu kpo ɔo wyanwyanxwe ɔ, ye hen ɔ, ye na da yeɔee bo dè hennu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsen yetɔn ɔo na gbɛ nú ye ă. Ace ɔokpo le we ye ɔo yeɔeedida hwenu kponunɔ yetɔn alo yeɔeejodo hwenu.
2. Cobonu gbetɔ ɔe ná dà ɔe ɔ, jlo yetɔn me nu we é ɔo na nyi.
3. Hennu we nyi sosyen nú gbetɔ sin togun; lobo togun ene ɔ kpodo acekpikpa to ɔ tɔn kpan ka ɔo na je hun do ji tɔ.

Gbetaken 17

1. Gbetɔ bi, me e ɔo ee ɔokponɔ é alo éé ɔo gbɛ kplekpleɔeme e, ɔo na ɔo ace do nudeji.
2. Nũ é nyi éton ɔ meɔe sixu tafu i ɔu bo yi ɔo asi tɔn ă.

Gbetaken 18

Gbetɔ bi ɔo ace bo na len nu nu é jlo e kpɔn bo d'ayime lobo le sɛn nu e jlo e. Ace ene ɔ we zɔn bo tɔn le le ɔo togunme alo kwenkwenme gbɔn alɔkpa le bi me ɔi: nunyeyi, walo kpo yehwe sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbetɔ bi ɔo ace bo na lin nú é do nuwu bo ka na ɔo xo; hũn meɔe ɔo na van nukun ɔo meɔe ă. Mɔ dokpo ɔ, me bi ɔo ace bo na se bo jlá nú é ɔo jije we ɔo to ɔ me kpo togudo le é kpo. E hen wlenwin ɔebu ɔ, é na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. Gbetɔ bi ɔo ace bo na yi kplé. Lobo na le do gbě é ma na dɔn hunnyahunnya wa ă e.
2. E sixu sɔ meɔe do gbɛɔeme gannu gannu ă.

Gbetaken 21

1. Gbetɔ bi hen ɔ, é na ɔo alo nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye ɔesu hen ɔ é na nɔ nukɔn nu nuwi wa ene alo é na ɔe me bo é na nɔ do tɔn me.
2. Ace ɔokpo ɔ we me bi ɔo bo na do wa axɔsuzɔ ɔo to tɔn me.
3. Jlo to ɔ tɔn we nyi linlin dodo e ji to ɔ sin acekpikpa junɔn e. Jlo ene ɔ, e na ze wema na ɔo xwiji, do sendéji bo ahizi na tɔn d'eme ă. Mɔ ɔokpo ɔ, nuwiwa ene ɔ, e na nɔ blo e do hwe tɔn nu. Wema ene ɔ, e sixu nɔ yeme bo sɔ alo e le sixu sɔ ɔo togunme lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazeto le e.

Gbetaken 22

Gbetɔ bi ɔ, togundeme we é ɔe. Ene ɔ wu o, nude na do tagba n'i ɔo akwelinu, lanme na nɔ ganji k kpodo nunywe na ɔo kpo sin alinu ă; nu ene ɔ we na zɔn bo é na tɔn nyi. Amɔ kan e van we to ɔ ɔe e kpodo nuwaɔokpo e ɔo toɔetoɔee kpan sin tentin gbɔn tuto e ze ɔo te é kpo to ɔ sin ɔokun le kpo we na zɔn bo e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi ɔ na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wé é na wa; sen ɔkpɔ ɔ wé na ɔ nu do mɛ bi nu lɔbɔ é ka do na nɔ azɔgba ă.
2. Azɔ e meɔe wa é sin akwé wé na ɔ.
3. Meɔe wa nuɔe ɔ, é na yi nuɔe ɔ'enu dandan. Ene ɔ wé na zɔn bɔ e na mɔ nu e na do hen hennu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbetɔ sin togun ɔ na gɔ alɔ nu i ɔ ali ɔevonu.
4. Gbetɔ bi ɔ ace bo na ɔ azɔjigbe alo é hen ɔ é na nɔ gbe mɔhun ɔee na sixu glɔn nyɔna tɔn le n'i eme.

Gbetaken 24

Gbetɔ bi ɔ ace bo na ɔ gbɔjehwe nu kpodo ayiɔe'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabiɔe wé é ɔ na wa azɔ na. E ɔ na yi azɔgbɔje hwehwe bɔ gbɔje ene mɛ ɔ, e ka ɔ na nɔ sun akwé ɛ.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bi ɔ na na ɔ nu e na zɔn bɔ é na hwlen eɔee gan ɔ azɔnsi e; lobo na jla nunɔme eɔee tɔn kpo do hennu tɔn kpan ɔ; taji ɔ, ɔ nuɔɔulɔnu, avɔdudolɔnu xɔ e mɛ é na nɔ é sin alɔnu, azɔn gblegblelinu. Mɔ ɔkpɔ ɔ, é ɔ na mɔ alɔdo ɔ do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔme nuno hwenu, kpukpoxɔme kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nũ bo mɔ nu ă é bi kpan.
2. Vijiji kpo yɔkpɔvume nuno kpo bi ɔ na mɔ kpatakiɔe. Alɔwliwi kpo ɔ vi e ma da asu cobo ji ă le e bi wé ɔ ace ɔkpɔ ɔ ɔ xe nya ɔ yeji sin alɔnu.

Gbetaken 26

1. Gbetɔ bi ɔ ace nũ wemakplɔnkplɔn bɔ wemakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwé zinzan ă; hun nuvɔnnu wé é ɔ na nyi. E ɔ na ɔ kplɔn kleunde vɔvɔ ene ɔ dandanme wé é ɔ. Alɔlyenzo kpo alɔnuno kpaa kpo ɔ na vun kan kpé to ɔ mɛ. Wemakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, mɛ bi nũ wé é ɔ na nyi, bɔ e kan na xwedo lee e je xa mɛ ɔkpɔɔkpɔ gbɔn e.
2. Wemakplɔnkplɔn ɔ gbetɔ sin nukɔnyiyi wé é na ba; bo na ɔn gbetɔ sin ace le yi nukɔn bo je hun ɔ yé ji. E ɔ ná zɔn bɔ mɔjeme kpo nuwaɔkpɔ kpo hwesɔkeme kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bɔ to e ɔ bu le e sín gbě ɔ na yi nukɔn bɔ fifa na tiin nũ gbɛ ɔ bi.
3. Vito, vino le wé ɔ na ɔ nyi kplɔn e vi yetɔn le na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbetɔ bi ɔ ace bo ná gɔ alɔ nu tonunywe le bi; mɛ bi ɔ na mɔ mɔ ɔagbe e ɔ alɔlyenme bo na zan mɔ ɔkpɔ ɔ, é na sɔ so nũ nukɔnyiyi yi nunye tɔn bo na sixu mɔ nyɔna e ɔ mɛ le é ɔ.
2. Nu e na tɔn sin nu e meɔe gba tame bo blo é ɔ, mɛ ɔ tɔn wé e ɔ na nyi; b'e na je hun do nu tɔn ji ɔ nujinjanlinu wé à, wemawlan wlan sin alɔnu wé à, alo alɔlyen zɔwiwa sin alɔnu.

Gbetaken 28

Gbetɔ bi ɔ na ba tuto gbɔn nukɔnyiyi hennu e mɛ ɔe e kpodo gbe ɔ bi kpan sin alɔnu bonu ace, sisi kpo jlɔkokonuno e xó e ɔ ɔ wema elɔ mɛ ɔ ni nɔ xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e mɛ gbetɔ ɔe e bɔ nukɔn yiyi tɔn kpo nyɔna tɔn kpo na tɔn sin mɛ é ɔ, é ɔ na ɔ nunɔmeɔe le do wũ tɔn.
2. ɔ ace e gbetɔ ɔ le sin zinzan kpo nuno tɔn kpo mɛ ɔ, mɛ ɔkpɔɔkpɔ ɔ na ba jle na bo na nyi sen e na zɔn bɔ é ma na te afɔ ace nɔzo tɔn tɔn le kpo jlɔkokonuno tɔn tɔn le ji kpo ji ă é ɔ lee mesisi sin kplɔn byɔ gbɔn é, tuto e ji to ɔ ɔ kpo togun bi kpaa gbetɔ le tɔn sin nunɔme byɔ gbɔn e.
3. Ace, sisi kpo jlɔkokonuno ene le ɔ na xwedo su kpodo linlin to ee ɔ bu le tɔn.

Gbetaken 30

Yodè, kplekplèdè, gbeto godokponɔdè na yi huzu nu e dɔ do wema elɔ mɛ e dɔ alɔ tɔn ji bo na mɔ ten bo dɛ walɔdɛ alo ayidɛ tɔn ee na zɔn bɔ e na mɔ ten bo do kpo aɛ, sisi kpodo jlɔkokɔnɔnɔ ee xo e dɔ dɔ fi e bo hɛn gba ă.
